

Utlåtande Rotel X (Dnr KS 2021/754)

Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener

Uppdrag från budget

Förslag från kulturnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener godkänns i
enlighet med bilaga 2 till utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jonas Naddebo anför följande.

Ärendet

Kulturnämnden fick i budget 2020 flera uppdrag som på olika sätt syftade till att stärka förutsättningarna för en nattlivs- och livescensvänlig stad.

Uppdragen delades med flera andra nämnder och bolag. Förslaget till strategi för nattklubbar och livescener svarar sammanhållet på dessa uppdrag.

Tre övergripande fokusområden har identifierats där Stockholms stad särskilt behöver stärka sitt arbete för att bli en mer nattklubbs- och livescensvänlig stad:

- 1) Tydliga, samordnade och proaktiva tillstånds- och tillsynsprocesser.
- 2) Nattklubbs- och livescensverksamhet möjliggörs i stadens egna lokaler och på stadens egen mark.
- 3) Effektiva kontaktvägar.

Inom varje fokusområde föreslås ett antal åtgärder som förväntas ge effekter i linje med strategins övergripande mål.

Det övergripande målet för strategin är att Stockholms stad ska vara en nattklubbs- och livescensvänlig stad som aktivt skapar goda förutsättningar för

natt-klubbar, livescener och arrangörer i en växande stad. Övriga mål är att stadens nämnder och bolagsstyrelser ska ha en förståelse för att nattklubbar och livescener bidrar till en attraktiv stad, att stadens medarbetare ska bemöta aktörer verksamma inom nattklubbar och livscener på ett uppmuntrande och stödjande sätt samt att staden ska arbeta proaktivt och samordnat, i enlighet med strategin, för att underlätta för nattklubbar och livescener att starta upp och bedriva verksamhet.

Strategins målgrupp är i första hand stadens berörda förvaltningar och bolag för att dessa, i sin tur, ska underlätta för fastighetsägare samt för nattklubbs- och kulturarrangörer. Strategin är ett långsiktigt och stadsövergripande styrdokument. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för implementering och uppföljning i sina respektive verksamhetsplaner.

Beredning

Ärendet har initierats av kulturnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, BFUF, Fackförbundet Scen & Film, Fastighetsägarna Stockholm, Föreningen Svenska Tonsättare, Hyresgästföreningen, KLYS, Kultur och Näringsliv, Kulturnämnden Region Stockholm, Musikcentrum Öst, Svenska Musikerförbundet, Sveriges Yrkesmusikerförbund, SKAP, Stockholms handelskammare, Svensk Live, Svensk scenkonst och Visita.

BFUF, Fastighetsägarna Stockholm, Föreningen Svenska Tonsättare, Kultur och Näringsliv, SKAP, Stockholms handelskammare, Svensk Live och Visita har inte inkommit med svar. Trafikkontoret har svarat med ett kontorsyttrande.

Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat remissen vidare till dotterbolagen Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, Stockholm Business Region AB och Kulturhuset Stadsteatern AB. Kulturhuset Stadsteatern har valt att inte svara på remissen. Svenska Musikerförbundet och Sveriges Yrkesmusikerförbund har inkommit med ett gemensamt remissvar. Därutöver har Fastighetsägarråd Slakthusområdet inkommit med remissvar.

Stadsledningskontoret är positivt till kulturnämndens förslag till strategi för nattklubbar och livescener och bedömer att nytta dras av den automatiska uppföljning av strategidokumentet som blir följden av uppföljning av

eventuella uppsatta mål i verksamhetsplaner för en heltäckande styrning av utveckling, inriktning och verksamhet.

Exploateringsnämnden anser att ett brett kulturutbud är viktigt för hela staden och påpekar att om staden önskar fler lokaler för nattlivsverksamheter så bör staden ge sina fastighetsförvaltande bolag och förvaltningar i uppdrag att inrymma lokaler för detta ändamål.

Fastighetsnämnden ställer sig positivt till strategin och de åtgärder som föreslås, framför allt att strategin pekar på i vilka typer av områden det kan vara lämpligast att anordna nattklubbar och livescener samt på ett närmare samarbete förvaltningarna emellan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser positivt på att strategin uppmuntrar till samarbete mellan förvaltningar och bolag för att stödja utvecklingen av kulturlivet. Nämnden har parallellt tagit fram vägledningen Buller för musikverksamheter för att underlätta för en levande stad med minskad risk för att boende störs av musikbuller.

Stadsbyggnadsnämnden bedömer att förslaget till strategi är ett välavvägt dokument som utgör en bra utgångspunkt för att bidra till stadens målsättningar och understryker att strategins inriktning på samverkan och lösningsorienterat arbete över tid har stor betydelse.

Trafikkontoret ser positivt på ett samordnat grepp för kultur- och livescener och ett arbetssätt med "en väg in" som kan underlätta en tillståndsprocess, men påpekar att arbetssättet kräver att den som samordnar får gott stöd i sin egen organisation vid internförfrågningar.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ser strategin som ett sätt att skapa en aktiv och eftertraktad stad men efterfrågar förtydliganden gällande vilka åtgärder som stadsdelsnämnderna bör genomföra för att bidra till de tre utvalda fokusområdena.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att strategin behövs och delar bedömningen att området runt centralstationen kan utgöra ett intressant område för etablering av nattklubbar och livescener då antalet bostäder är få.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att strategin ger en god överblick över arbetet med att utveckla en attraktiv stad för boende, besökare, näringsliv och aktörer inom området, men ser ett behov att ytterligare förtydliga på vilket sätt lokala förutsättningar och utmaningar på bästa sätt kan tillgodoses och nyttjas.

Stockholms Stadshus AB anser att det är angeläget att staden hittar ett samlat arbetssätt för att skapa förutsättningar för dessa och att det är positivt att stadens bolag pekas ut som en central aktör i genomförandet av strategin i egenskap av fastighetsägare.

Globe Arena Fastigheter AB menar att det är viktigt att den föreslagna strategin relaterar till övriga mål och strategier inom staden och att den inte innebär ett gynnande av scener och nattklubbar i relation mot andra viktiga näringslivaktörer.

Stockholm Business Region AB anser att strategin är innehållsrik med relevanta fokusområden och betonar vikten av att servicekedjan för etableringar behöver tillgängliggöras och samordnas internt i staden för att effektiva kontaktvägar ska uppnås och därmed bidra till att underlätta för näringslivets etablering och utveckling.

Fackförbundet Scen & Film menar att strategin även bör synliggöra vikten av goda förutsättningar för de yrkesverksamma inom sektorn.

Hyresgästföreningen anser att strategin tar upp viktiga delar kring hur olika aktörers intressen behöver samspela och påminner om vikten av ett ytterstadsperspektiv i planeringen och etableringen för att skapa ett kulturliv för alla.

KLYS menar att det är motsägelsefullt när strategin som helhet visar sig till stora delar utelämna just kulturskaparna som den väsentliga del de utgör i sammanhanget.

Kulturnämnden Region Stockholm finner det klokt att fokusera på stadens egna förvaltningar och bolag som målgrupp för strategin men önskar också en dialog och samverkan med Region Stockholm och övriga kommuner i länet när det gäller främjande insatser för nattliv och livescener.

Musikcentrum Öst anser att strategin till vissa delar fungerar utmärkt som handlingsplan inom staden, men saknar utövarperspektiv samt jämställdhets-, mångfalds- och klimatperspektiv.

Svensk scenkonst ser positivt på det övergripande målet att Stockholms stad ska vara en nattklubbs- och livescenvänlig stad som aktivt skapar goda förutsättningar för nattklubbar, livscener och arrangörer och tillstyrker förslagen på de tre fokusområdena.

Svenska Musikerförbundet och Sveriges Yrkesmusikerförbund menar att strategin bör omfatta en tryggare arbetsmiljö och bättre arbetsvillkor för yrkesgrupper och anser att Stockholm Business Region AB bör få i uppdrag att marknadsföra svenska artister och band som uppträder på scener i Stockholm.

Fastighetsägarråd Slakthusområdet ser att det fortsatta arbetet med strategin är av hög relevans för Slakthusområdets utveckling och det fortsatta arbetet med Kulturplattform för Slakthusområdet.

Mina synpunkter

Stockholm ska vara en modern, dynamisk och innovativ storstad i världsklass. Ett mångsidigt och levande nattliv lockar talanger och företag, det gör en stad rolig och attraktiv som människor vill bo i och besöka. Stockholms nattklubbar och livescener är en grundläggande del i det ekosystem som är Stockholms och Sveriges musikindustri. De bidrar till att staden lever även på kvällar och nätter, vilket ökar tryggheten då vi har liv och rörelse under dygnets alla timmar. Nöjes- och musikbranschen är också starka jobbskapare, dels genom sina egen verksamheter, dels genom de spridningseffekter som de skapar i andra branscher.

Vi i den grönbå majoriteten vet att vi behöver arbeta både långsiktigt och strategiskt för att värna stadens kultur- och livescener, och för att nya ska tillkomma. Så fort vi kom till makten gav vi kulturförvaltningen i uppdrag att utreda livescenerna i Stockholm. Rapporten ”Fler platser i staden för live- och kulturscener” gav en samlad bild av situationen och har varit ett värdefullt verktyg i det fortsatta arbetet.

Nattlivet och den kulturella och kreativa näring som Stockholms nöjes- och kulturscener utgör fick ett unikt stort fokus stadens budget för år 2020. Vi gav stadens förvaltningar och bolag flera tydliga uppdrag som på olika sätt syftade till att stärka förutsättningarna för nattlivsaktörer och arrangörer.

Stockholms stads första strategi för nattklubbar och livescener svarar sammantaget på dessa uppdrag med det övergripande målet att Stockholm ska vara en nattklubbs- och livescensvänlig stad. Stockholms stad ska inte driva nattklubbar, däremot ska staden vara en möjliggörare genom proaktiva, samordnade processer. Strategin riktar sig till stadens förvaltningar och bolag för att dessa, i sin tur, på ett uppmuntrande och stödjande sätt ska underlätta för fastighetsägare samt för nattklubbs- och kulturarrangörer.

När vi fattade beslut om uppdraget att ta fram strategin visste vi inte att en pandemi några månader senare skulle lamslå hela nattekonomin. Men tidpunkten visade sig vara optimal. Vi kunde ta hänsyn till de nya premisser och utmaningar som uppstod. När Stockholm nu öppnar upp igen kan åtgärderna i strategin bidra till en smidigare och snabbare återstart för Stockholms kulturliv.

Vi har redan tidigare utvidgat Kulturlotsens funktion till att också matcha nattlivsaktörers behov med fastighetsägares. Nu befäster vi funktionen som stadens främsta kontaktled till aktörer inom livescen och nattklubbar och stärker ytterligare Kulturlotsens fokus på evenemang med en satsning i stadens budget för 2022.

En av mina drivkrafter som kulturborgarråd är att riva muren mellan finkultur och populärkultur och jag är stolt över vad den grönblå majoriteten åstadkommit under denna mandatperiod med att ge nöjes- och nattlivet en prioriterad plats i stadens kultur- och stadsutveckling. När hela staden jobbar tillsammans mot gemensamma mål blir Stockholm den öppna moderna dynamiska storstad som är vår vision, och denna strategi är en viktig vägvisare för att nå dit.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) och borgarrådet Torun Boucher (V) enligt följande.

Nattliv och evenemang ger staden puls, men de senaste åren har många musikscener av olika anledningar tvingats stänga. Vi välkomnar därför en strategi för nattklubbar och livescener.

I takt med att Stockholm växer måste staden ha ett tydligare fokus och en bättre samverkan med berörda aktörer för att säkerställa tillgången till kultur- och musikscener. På samma sätt måste staden säkerställa att den egna organisationen inte skapar hinder för evenemang runt om i staden, utan tvärtom att alla stadens förvaltningar arbetar för att möjliggöra dessa.

Filmfestivaler, utomhusbio, konserter, parkteater och annan kultur som kan upplevas i det offentliga rummet möjliggör kulturupplevelser och skapar också den storstadspuls som många reser hundratals mil för att få uppleva. När samhället nu öppnar upp efter pandemin måste vi säkerställa att denna puls blir en integrerad del av Stockholms själ. Programmet behandlar till stora delar detta men vi vill dock särskilt lyfta att kultur och nattlivet ska finnas med redan i stadsplaneringen. Detta gäller framförallt när nya stadsdelar växer fram. Genom att arbeta med t.ex. ljudzoner kan vi undvika att bygga in framtida intressekonflikter mellan boende och verksamheter.

Här kan Malmö stads arbete med Sofielund fungera som inspiration. I en stad som Stockholm utvecklas och förändras många kulturinstitutioner över tid, vilket i förlängningen kan innebära att nya konflikter uppstår. Som redan påpekas i programmet är det av vikt att staden arbetar proaktivt i sådana lägen för att Stockholm fortsatt ska kunna vara en levande stad.

Det är beklagligt att strategin inte tar mer hänsyn till utövarperspektivet.

Förutsättningarna för de aktörer som skapar och fyller vår stads kulturella infrastruktur

är avgörande för att stadens utbud av nattklubbar och livescener ska fortsätta att utvecklas. Stockholms stad ska vara en plats som konstskapare, kulturutövare och arrangörer söker sig till och staden skulle vara betjänt av att strategin för nattliv och livescener också innefattade detta område.

Vidare instämmer vi i den kritik som *Musikcentrum Öst* riktar i sitt remissvar. Strategin saknar en riktning för hur hela staden ska ha ett levande nattliv och livescener och har ett implicit fokus på innerstaden. Nattlivet och tillgången till livescener är märkbart koncentrerat till innerstaden och det behövs en aktiv politik för att säkerställa att det är möjligt att driva livescener och nattklubbar även i när- och ytterförort. I en stadsövergripande strategi måste alla delar av staden och dess respektive förutsättningar och behov beaktas.

För att ge goda förutsättningar för Stockholms livescener och nattliv är det viktigt att staden är proaktiv när det gäller att använda stadens passande lokaler, exempelvis när de står tomställda i väntan på att utvecklas. Ett bra exempel är Birkaterminalen där livescener och kultur kan ta plats i väntan på att områdesplaneringen blir färdig. Tyvärr så leder majoritetens senfärdighet och brist på kreativitet till att många lokaler som hade kunnat användas står tomma i väntan på vad som ska hända med dem. Dessutom gör majoritetens säljiver det svårare för kultur och nattliv då majoriteten hellre säljer passande lokaler istället för att ge förutsättningar för livescener och kultur.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener godkänns i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet.

Stockholm den 24 november 2021

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jonas Naddebo

Hans Altsjö

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog, Kadir Kasirga och Karin Gustafsson (alla S) och Rashid Mohammed och Torun Boucher (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Vi vill i ärendet hänvisa till vår motion om ”säkrande av enkla lokaler för småföretag och kultur”. I denna motion föreslås en modell där staden träder in som fastighetsägare, för att kunna säkra rimliga hyresnivåer för exempelvis kultur och andra aktiviteter som å ena sidan skapar mervärde för stadslivet och omkringliggande fastigheter och å andra sidan kan ha svårt att betala fullt marknadspris. Kontoret kan med inspiration från motionen överväga att formulera en strategi för att gynna nattklubbar och livescener, för om vi önskar fler lokaler för nattlivsverksamheter så bör vi ge våra fastighetsförvaltande bolag som fastighetskontoret och de kommunala bostadsbolagen och förvaltningar i uppdrag att inrymma lokaler för detta ändamål.

Ersätтарыttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Kulturnämnden fick i budget 2020 flera uppdrag som på olika sätt syftade till att stärka förutsättningarna för en nattlivs- och livescensvänlig stad. Uppdragen delades med flera andra nämnder och bolag. Förslaget till strategi för nattklubbar och livescener svarar sammanhållet på dessa uppdrag.

Tre övergripande fokusområden har identifierats där Stockholms stad särskilt behöver stärka sitt arbete för att bli en mer nattklubbs- och livescensvänlig stad:

- 1) Tydliga, samordnade och proaktiva tillstånds- och tillsynsprocesser.
- 2) Nattklubbs- och livescensverksamhet möjliggörs i stadens egna lokaler och på stadens egen mark.
- 3) Effektiva kontaktvägar.

Inom varje fokusområde föreslås ett antal åtgärder som förväntas ge effekter i linje med strategins övergripande mål.

Det övergripande målet för strategin är att Stockholms stad ska vara en nattklubbs- och livescensvänlig stad som aktivt skapar goda förutsättningar för nattklubbar, livescener och arrangörer i en växande stad. Övriga mål är att stadens nämnder och bolagsstyrelser ska ha en förståelse för att nattklubbar och livescener bidrar till en attraktiv stad, att stadens medarbetare ska bemöta aktörer verksamma inom nattklubbar och livscener på ett uppmuntrande och stödjande sätt samt att staden ska arbeta proaktivt och samordnat, i enlighet med strategin, för att underlätta för nattklubbar och livescener att starta upp och bedriva verksamhet.

Strategins målgrupp är i första hand stadens berörda förvaltningar och bolag för att dessa, i sin tur, ska underlätta för fastighetsägare samt för nattklubbs- och kulturarrangörer. Strategin är ett långsiktigt och stadsövergripande styrdokument. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för implementering och uppföljning i sina respektive verksamhetsplaner.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 maj 2021 följande.

1. Förslaget till strategi för nattklubbar och livescener godkänns.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Torun Boucher m.fl. (V) och Madeleine Kaharascho Fridh (Fi), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Ingen storstad är komplett utan nattliv. Ett levande kulturliv skapar stadsdelar som människor vill bo och befinna sig i fler timmar om dygnet och gör Stockholm till en intressant destination att besöka. Nattklubbar och livescener står, precis som kulturlivet i stort, för en betydande ekonomisk omsättning, skapar arbetsmöjligheter och genererar mervärden för andra branscher, så som restauranger, taxibolag och hotell. Livescener och nattklubbar är också en grundläggande del i det ekosystem som är Stockholms och Sveriges musikindustri.

Stockholm växer och kommer snart att vara en miljonstad. Den växande staden innebär både utmaningar och möjligheter för livescener och nattklubbar. Befolkningsökningen leder till ett större tryck på mark och fastigheter vilket ökar kostnader för lokaler i flera delar av staden. Samtidigt växer det fram nya områden som skapar nya möjligheter för etablering av nattklubbar och livescener. I takt med att staden växer och förtätas och öppettider förlängs skapas nya stadsbilder där olika aktörers intressen behöver samspela. Stockholms stads roll är både att tillvarata möjligheter och att förebygga och hantera potentiella intressekonflikter i en växande stad.

Strategins syfte är att:

- påvisa betydelsen av starka nattklubbar och livescener för ett attraktivt Stockholm.
- klarlägga, förtydliga och förenkla stadens ansvarsområden och processer med påverkan på nattklubbar och livescener med särskilt fokus på samordning av stadens olika lotsfunktioner.
- göra det enklare att bedriva nattklubbar och livescener i Stockholm.

Strategin utgår inte från någon entydig definition av nattklubbar och livescener. Utgångspunkten är att strategin ska omfatta en bredd av livescener och nattklubbar där människor tar del av i första hand musik men även i vissa fall scenkonst i en bred bemärkelse.

Flera storstäder i andra länder har redan tagit fram strategier och åtgärdsplaner för att skapa bättre förutsättningar för nattklubbar och livescener. Dessa styrdokument har varit viktiga startskott för ett mer proaktivt arbete genom att visa på det konkreta värdet av nattklubbar och livescener, samla olika berörda aktörer kring gemensamma mål och ta fram tydliga förändringsåtgärder som följs upp och utvärderas.

Efter att arbetet med föreslagen strategi hade påbörjats fattade regeringen, till följd av pandemin, beslut om förbud mot allmänna sammankomster och offentliga

tillställningar med fler än 50 personer. Pandemin och efterföljande restriktioner har helt förändrat förutsättningarna för de aktörer som strategin främst berör. Nattklubbar och livescener är för närvarande helt nedstängda.

Den sociala distansen mellan medborgarna under pandemin har samtidigt visat hur viktigt kulturlivet, våra scener och nattklubbar är för dynamiken och gemenskapen i en stad. Utan de rum för kreativitet, konstnärliga upplevelser och sociala möten som kulturlivet erbjuder tappas staden på energi och upplevs som mindre attraktiv av både invånare, företagare och besökare.

Även om de vaccinationer av befolkningen som planeras under 2021 bidrar till viss optimism står branschen fortsatt inför en enorm osäkerhet och stora utmaningar. När återvänder de nationella och internationella turisterna för att besöka våra klubbar och scener? När finns åter mod och finansiella muskler att arrangera större kulturarrangemang?

Från att offentliga aktörer under 2020 varit fokuserade på att hantera kompensation av intäktsbortfall behövs det nu parallellt ett ökat fokus på att finna nya vägar att agera inom rådande regler och rekommendationer. Strategin som här presenteras hanterar inte alla effekterna av pandemin men ska dels ses som en del i att förenkla för branschen att åter starta upp men också som en del i ett långsiktigt arbete för att göra Stockholm till en mer nattklubbs- och livescensvänlig stad.

Strategins målgrupp är i första hand stadens berörda förvaltningar och bolag för att dessa, i sin tur, ska underlätta för fastighetsägare samt för nattklubbs- och kulturarrangörer.

Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener är ett långsiktigt och stadsövergripande styrdokument. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för implementering och uppföljning i sina respektive verksamhetsplaner.

Kulturförvaltningen har ansvarat för projektsamordningen. En projektgrupp tillsattes bestående av representanter från miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, Visit Stockholms avdelning värdskap och platsutveckling samt trafikkontoret. Projektgruppen har även haft kontakt och intervjuat ett urval av representanter för nattklubbar och livescener, arrangörer, DJ:s, branschorganisationer och personer med god kännedom om Stockholms nattliv. I framtagandet av strategin har projektgruppen arbetat för att få en jämn könsfördelning i val av referenspersoner. Stadens förvaltningar och bolag ansvarar för strategins genomförande och uppföljning.

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden godkänner Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener och överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för beslut.

Beredning

Ärendet har initierats av kulturnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och

hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, BFUF, Fackförbundet Scen & Film, Fastighetsägarna Stockholm, Föreningen Svenska Tonsättare, Hyresgästföreningen, KLYS, Kultur och Näringsliv, Kulturnämnden Region Stockholm, Musikcentrum Öst, Svenska Musikerförbundet, Sveriges Yrkesmusikerförbund, SKAP, Stockholms handelskammare, Svensk Live, Svensk scenkonst och Visita.

BFUF, Fastighetsägarna Stockholm, Föreningen Svenska Tonsättare, Kultur och Näringsliv, SKAP, Stockholms handelskammare, Svensk Live och Visita har inte inkommit med svar. Trafikkontoret har svarat med ett kontorsyttrande.

Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat remissen vidare till dotterbolagen Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, Stockholm Business Region AB och Kulturhuset Stadsteatern AB. Kulturhuset Stadsteatern har valt att inte svara på remissen. Svenska Musikerförbundet och Sveriges Yrkesmusikerförbund har inkommit med ett gemensamt remissvar. Därutöver har Fastighetsägarråd Slakthusområdet inkommit med remissvar.

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret	13
Exploateringsnämnden	14
Fastighetsnämnden	15
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	15
Stadsbyggnadsnämnden	16
Trafikkontoret	18
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	19
Norrmalms stadsdelsnämnd	20
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	21
Stockholms Stadshus AB	22
Fackförbundet Scen & Film	23
Hyresgästföreningen	25
KLYS	25
Kulturnämnden Region Stockholm	28
Musikcentrum Öst	29
Svensk scenkonst	31
Svenska Musikerförbundet och Sveriges Yrkesmusikerförbund	32
Fastighetsråd Slakthusområdet	33

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 oktober 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Av Stockholms stads budget framgår att staden ska ha ett modernt, levande kultur- och nöjesliv. Vidare framgår att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat år 2025 och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. Ett gott företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till fler jobb, ökad skattekraft och ökad välfärd. Förutsättningarna att starta och driva företag ska utvecklas och näringslivsperspektivet ska vara en naturlig del av stadens arbete.

Stadsledningskontoret är positiv till kulturnämndens förslag till strategi för nattklubbar och livescener. Strategin beskriver övergripande behoven av utveckling som har betydelse för att skapa en nattklubbs- och livescensvänlig stad och blir ett viktigt bidrag till att verka för en återstart av kulturlivet.

Stadsledningskontoret anser att strategin generellt bedöms bidra till både den övergripande målsättningen och strategins specifika mål. Stadsledningskontoret vill även påpeka att levande kultur- och nöjesliv kan skapa positiva spiraler som bidrar i lokala trygghets- och stadsutvecklingsfrågor.

För att bidra till näringslivets återstart pågår arbetet med Växla upp Stockholm, där insatser och åtgärder särskilt prioriteras i syfte att bidra till snabb återstart för näringslivet i Stockholm. Stadsledningskontoret konstaterar att kulturen är en central del av arbetet och att etablering av företag är avgörande för att skapa tillväxt och nya arbetstillfällen. Ökad samordning, tydlig organisering och effektiva kontaktvägar inom stadens verksamheter är av stor betydelse för att främja näringslivets etablering genom att underlätta för fastighetsägare samt för nattklubbs- och kulturarrangörer.

Stadsledningskontoret konstaterar vidare att stadens nattliv och livescener är ett av flera områden som drabbats hårt av pandemin och de restriktioner som infördes. Insatser för att underlätta återhämtningen för näringslivet blir därför särskilt viktiga för stadens fortsatta tillväxt och välfärd.

Stadsledningskontoret noterar att Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener är ett långsiktigt och stadsövergripande styrdokument. Strategin knyter an till andra långsiktiga och stadsövergripande styrdokument, program och riktlinjer som Vision 2040, näringslivspolicyn, det kulturstrategiska programmet och trygghetsprogrammet. I kommande implementering blir det viktigt att se strategin för nattklubbar och livescener som ett bidrag i en samordnad process.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för implementering och uppföljning i sina respektive verksamhetsplaner. Stadsledningskontoret bedömer att nytta dras av den automatiska uppföljning av strategidokumentet som blir följden av uppföljning av eventuella uppsatta mål i verksamhetsplaner för en heltäckande styrning av utveckling, inriktning och verksamhet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener godkänns i enlighet med bilaga 1.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2021 följande.

Exploateringsnämnden besvarar remissen i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Susanne Urban (V), *bilaga 1*

Särskilt uttalande gjordes av Anders Edin (SD), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Ett brett kulturutbud och möjligheter till livescener är viktigt. Staden behöver olika typer av verksamheter för att bli levande och det gäller för alla delar av staden. Exploateringskontoret arbetar med att utveckla stadens mark bland annat genom att till skapa nya kontor, lokaler, bostäder och butiker på lämpliga platser. Exploateringskontoret säljer mark eller upplåter sådan med tomträtt. Kontoret handhar även vissa typer av arrenden inom kvartersmark.

Staden kan genom planläggning via stadsbyggnadsnämnden möjliggöra användning för olika typer av mark. T ex planlägga med ”Centrumändamål” som skulle kunna inrymma livescener och nattklubbar. Däremot finns det inget instrument att genom detaljplan garantera denna användning. Om en viss användning ska garanteras måste den aktuella fastighetsägaren vilja bedriva denna verksamhet.

Exploateringskontorets uppdrag gällande livescener och nattklubbar är begränsat. Vid ny detaljplaneläggning kan exploateringskontoret sälja mark för lokaler till livescener och nattklubbar. Försäljning av mark måste ske till marknadspris.

I de fall då Staden inte är markägare, så kallade privatmarksprojekt såsom till exempel Centralstationsprojektet, kan livescener och nattklubbar endast bli aktuella ifall fastighetsägaren själv så önskar.

Om staden önskar fler lokaler för dessa nattlivsverksamheter så bör staden ge sina fastighetsförvaltande bolag och förvaltningar i uppdrag att inrymma lokaler för detta ändamål, exempelvis fastighetskontoret och de kommunala bostadsbolagen.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 september 2021 följande.

Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 juli 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret är positiva till den föreslagna strategin för nattklubbar och livescener. Kontoret deltog i tidigare kontorsremissrunda och upplever att de synpunkter kontoret hade om fastighetsägares utmaningar har hörtsammats. Det är positivt att strategin pekar på i vilka typer av områden det kan vara lämpligast att anordna nattklubbar och livescener, samt på vikten av flexibla detaljplaner och tidig bullerplanering med mera. Det är även positivt att staden kommer utöka informationen till aktörer vad gäller buller, tillstånd och vad ett tillfälligt bygglov innebär med mera. Att använda lokalytor för olika ändamål fler timmar på dygnet och återbruka befintligt fastighetsbestånd är bra idéer i de fastigheter där detta är lämpligt och görbart. En bedömning får göras från fall till fall.

Kontoret ser också positivt på ett närmare samarbete förvaltningarna emellan vad gäller etableringsförfrågningar och en tydlig servicekedja. Här kan staden proaktivt se över var det skulle vara möjligt att anordna nattklubbar och livescener och därmed på ett samlat sätt ordna frågor kring buller, trafiklösningar, säkerhet och nedskräpning med mera. Kontoret ser också att man kan bidra med erfarenhet från hyresvärdens perspektiv och ”good practice”. Avslutningsvis är det positivt med en utökad funktion hos kulturförvaltningens kulturlots, som även kan fungera som en samlande kontaktfunktion för övriga staden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 september 2021 följande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Urban Emson (SD), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 augusti 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningen föreslår att miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener.

Förvaltningen ser positivt på att staden har tagit fram en gemensam strategi för att uppmuntra till samarbete mellan förvaltningar och bolag med utgångspunkt i varje nämnds och bolags kärnuppdrag. Stadens aktörer kan agera mer samlat och resursstarkt för att stödja utvecklingen av ett kulturliv som håller hög kvalitet och är tillgängligt för alla. Förvaltningen har varit delaktig i framtagandet av strategin tillsammans med andra förvaltningar och har löpande kunnat lämna synpunkter på innehållet i strategin.

Parallellt med arbetet med strategin har miljö- och hälsoskyddsnämnden under 2020 haft i uppdrag att ta fram vägledningen *Buller för musikverksamheter* som ska fungera som ett stöd i planeringen och driften av konsert-, evenemangs-, och klubbverksamheter samt hjälpa verksamhetsansvariga för livescener och konsert- och klubbverksamhet att vidta bullerdämpande åtgärder. Vägledningen, som beslutades av nämnden den 16 december 2020 (Dnr 2020-3837), ska underlätta för en levande stad med minskad risk för boende störs av musikbuller från nattklubbar och livescener.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2021 följande.

Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (M), André Nilsson (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C) och Mikael Valier (KD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande gjordes av Mikaela Karlsson (Fi), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 juni 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att strategin målbild och ambitioner är i överensstämmelse med stadens övergripande mål för stadsutvecklingen. Stockholm vill vara en levande stad där människor möts. Ett rikt utbud av evenemang och verksamheter uppmuntrar möten mellan människor och kan, vilket strategin framhåller, bidra till att balansen mellan dag- och nattbefolkning förbättras i delar av staden som domineras av arbetsplatser och verksamheter. Det gäller både i den större skalan, som exempelvis Stockholms city och Slakthusområdet, och i den mindre skalan, där lokala centrumbildningar i anslutning till kollektivtrafik kan befolkas kvällstid vilket i förlängningen kan bidra till en ökad trygghet.

Stadsbyggnadskontoret har deltagit i arbetet med strategin. Många av de åtgärder som föreslås överensstämmer med nämndens övergripande arbete för att utveckla ett mer kundorienterat förhållningssätt. Kontoret vet också av erfarenhet att evenemangs- och scenkonstverksamheter ofta arbetar utifrån andra förutsättningar än exempelvis institutioner. Tillfälliga projektorganisationer med begränsade budgetar verkar under andra förutsättningar än exempelvis institutioner. Det ställer ofta krav på att staden kan lotsa rätt samt svara på frågor och ge besked snabbt.

En utmaning som kontoret vill lyfta fram är att lagstiftningen ger begränsade och ständigt föränderliga förutsättningar avseende vad som kan beaktas och regleras i stadens planering och bygglovsgivning utifrån plan- och bygglagen. Till det kommer att stadsbyggnadsnämndens beslut utifrån plan- och bygglagens avvägningslagstiftning inte kan "reglera bort" tvingande bestämmelser inom annan lagstiftning. Det är alltså inte möjligt att i ett enskilt ärende säkerställa att inte framtida konflikter kan uppkomma och få konsekvenser, även om de möjligheter som finns vid en given tidpunkt ska användas när det aktualiseras. Kontoret vill därför understryka att strategins inriktning på samverkan och lösningsorienterat arbete över tid har stor betydelse. Vägledningen Buller från musikverksamheter är ett gott exempel på samverkan i närtid. Det kan även handla om samverkan med myndigheter som polismyndigheten och kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret.

Mot denna bakgrund är det också viktigt att strategin lyfter fram det strategiska perspektivet för att långsiktigt möjliggöra för dessa potentiellt bullrande och störande verksamhet i staden. Inte minst då den berörda verksamheten också förutsätter att människor samlas, något som i sin tur förutsätter tillräckligt attraktiva lägen och goda kommunikationer.

Kontoret vill också understryka att det i konkreta detaljplane- och bygglovsärenden som stadsbyggnadsnämnden hanterar alltid i realiteten krävs en medverkan från berörda fastighetsägare för att uppnå ett mål. Fastighetsägare, arrangörer och myndigheter måste därför alla samverka för att uppnå ett gott resultat utifrån strategin.

Sammantaget bedömer kontoret att förslaget till strategi är ett välavvägt dokument som utgör en bra utgångspunkt för samverkan för att bidra till stadens målsättningar.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 augusti 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontorets verksamhet som i första ledet berörs av strategins fokusområden är avdelningen Tillstånd, främst upplåtelse av offentlig plats samt eventuella trafikfrågor kring dispens eller trafikreglering men trafikkontorets uppdrag att förvalta och utveckla det offentliga rummet gör att hela kontoret på olika sätt kommer i kontakt med nattklubbar och livescener.

Tillståndsprocess för upplåtelse av offentlig plats för evenemang handläggs av enheten Stadsliv, enligt modellen en väg. Enheten samlar trafikkontorets frågor och har ambition att meddela rätt sökvägar till övriga förvaltningar.

Totalt för ett evenemang eller livescen/nattklubb behövs flera olika tillstånd utifrån olika lagar, förordningar och forskrifter och dessa utfärdas/handläggs/övervakas av olika förvaltningar. Det är inte möjligt att samordna samtliga dessa processer. Men ökat förvaltningsövergripande samarbete kan behövas för att se till att tillståndsprocesser och villkor inte kolliderar eller motverkar varandras syften.

Behovet av vägledning är stort och knapphändiga ansökningshandlingar förlänger handläggningstiderna. Ett samordnande arbetssätt med "en väg in" kan vara ett sätt att underlätta en tillståndsprocess. Arbetssättet kräver att den som samordnar får gott stöd i sin egen organisation vid internförfrågningar.

Tydlighet och transparens i villkor och bedömningsgrunder är viktigt. En arrangör har ett stort ansvar och trafikkontoret som myndighet måste se till att förutsättningarna finns för att ta detta ansvar. Det är mycket att sätta sig in i och här blir myndighetens roll att med god anpassning tillhandahålla nödvändig information och kunskap.

Trafikkontorets förbättringsarbete inom myndighetsutövning ligger även inom det som mäts och utvärderas som NKI-index.

Strategin lyfter fram vikten av information. Här är hemsidan en viktig källa till information både inom organisationen och för sökande. Hemsidans ska tillhandahålla aktuell, tydlig och tillräcklig information. Informationen ska vara tillgänglig för alla. För att möta såväl internationella som lokala arrangörer med annat modersmål än svenska måste komplett information finns översatt till engelska och gärna till ytterligare språk. Information som rör tillstånd och myndighetsutövning ska vara korrekt, tydlig och enkel att förstå.

Ljudnivåer och bullerstörningar är en ofta förekommande fråga för evenemang. Miljöförvaltningen har tagit fram en vägledning för musikbuller, eftersom frågan är aktuell. Vägledningen är ett sätt för arrangören att bättre kunna förebygga att boende störs av musik.

Frågan är inte en tillståndsfråga för trafikkontoret utan en tillsynsfråga enligt Miljöbalken och hanteras av miljöförvaltningen. Önskvärt är att evenemang kan genomföras utan att boende onödigt störs. Dit når vi bäst genom samverkan mellan förvaltningarna och där är framtagen vägledning för musikbuller är en god start.

Avslutningsvis ser trafikkontoret positivt på ett samordnat grepp för kultur- och livescener. Det ger oss möjlighet till samlade insatser för att stärka arrangörers

möjligheter att skapa goda och hållbara kulturevenemang i staden och tillfällen att stärka samverkan inom staden.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 september 2021 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Cirka fyra av tio stockholmare vill se ett ökat utbud av musikevenemang i staden. Förvaltningen instämmer i strategins konstaterande att nattklubbar och livescener bidrar till stadens ekonomi och välkomnar därför en strategi för nattklubbar och livescener. Vidare är förvaltningen positivt inställd till de tre valda fokusområdena.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning uppfattar strategin, som är den första strategin i staden av denna typ, som modern och ett sätt att skapa en aktiv och eftertraktad stad.

Förvaltningen ser däremot ett behov av att förtydliga strategins åtgärder och konkretisera dessa för att skapa en tydligare strategi med ökad möjlighet till implementering. Exempelvis ser förvaltningen det som nödvändigt att visa på vilka åtgärder som stadsdelsnämnderna bör genomföra för att bidra till de tre utvalda fokusområdena.

Budget och verksamhetsplan

Stadsdelsnämnden har i sin verksamhetsplan för 2021 konstaterat att förvaltningen ska samverka med externa aktörer och privata fastighetsägare i syfte att skapa attraktiva och trygga livsmiljöer. Bland annat ska förvaltningen underlätta för kulturaktiviteter och kulturarrangemang i det offentliga rummet. Förvaltningen ser möjligheter att uppfylla detta med hjälp av strategin för nattklubbar och livescener.

Slakthusområdet

Strategin fastställer att det kontinuerligt skapas nya områden i Stockholms stad som ger nya möjligheter för nattklubbar och livescener att etablera sig. Ett exempel på ett sådant område som nämns är Slakthusområdet där många nya scener har etablerats.

Förvaltningen ser ett behov av att ha det pågående och kommande bygget i Slakthusområdet i åtanke vid etablering av livescener och nattklubbar i Slakthusområdet. Området ska utvecklas från ett industriområde till en urban stadsdel där bostäder, arbetsplatser, handel och service samsas med nya parker och torg.

Kultur kommer att ha ett stort fokus i det nyutvecklade området. Samtidigt gränsar området till flera nuvarande bostadsområden. I dagsläget känner förvaltningen till flertalet klagomål om störningar i Slakthusområdet som främst gäller kvälls- och nattetid. Det är viktigt för stadsdelsförvaltningen att det finns en balans mellan de boende i området och kulturverksamheten i Slakthusområdet.

Jämställdhetsanalys

I kulturförvaltningens tjänsteutlåtande framkommer det att projektgruppen har arbetat för en jämn könsfördelning i val av referenspersoner.

Kulturförvaltningen skriver att de områden där det är viktigt att ansvariga aktörer anlägger ett jämställdhetsperspektiv är exempelvis service och bemötande, kommunikationsinsatser, inkludering i olika samverkansformer samt vid fördelning av resurser. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning ser ett behov av att förtydliga hur detta ska omvandlas till praktik genom exempelvis mätverktyg.

Förvaltningen konstaterar även att strategin saknar beskrivning för hur berörda nämnder och bolag ska arbeta med jämställdhetsmålen, såsom målet om en jämn fördelning av makt och inflytande. Det skulle exempelvis kunna gälla uthyrning av lokaler, bokning av artister och val av marknadsföring etc.

Barnrättsperspektiv

Förvaltningen ser en risk att en del barn kan påverkas indirekt av förslaget. Barnkonventionen fastställer att varje barn har rätt att skyddas mot droger. Regionens kompetenscentrum, Stockholm förebygger Alkohol- och Drogproblem (STAD), har rapporterat att det ofta förekommer narkotika på krogen i Stockholm2. I de fall narkotika förekommer i krogmiljöer finns en eventuell ökad risk för barn att växa upp i otrygga förhållanden. Narkotikahandel kan även leda till ökad otrygghet i Slakthusområdets närmiljö.

Tillgänglighet

Strategin fastslår att staden bland annat ska arbeta för att möjliggöra livescener och nattklubbar på Stockholms stads mark och fastigheter. Förvaltningen vill förtydliga att det därför är viktigt att säkerställa och tydliggöra stadens styrdokument om tillgänglighet och delaktighet.

Exempelvis är det centralt att funktionsnedsatta ska kunna förflytta sig i, få tillgång till och kunna använda stadens olika miljöer, inomhus och utomhus, på jämlika villkor enligt punkt 3.1 i stadens *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023*.

Förvaltningen ser ett behov av att implementera strategin tillsammans med andra styrdokument och riktlinjer inom staden, exempelvis *Riktlinjer för serveringstillstånd*, *Program för ett jämställt Stockholm 2018–2022* och *Trygghetsprogram 2020–2023*. På så sätt skapas större möjligheter till en tydligare och mer samordnad process. Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta- Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 september 2021 följande.

Remissen besvaras av förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Ulla Sjöbergh (S) och Karin Norman (V), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 juni 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener och föreslår att stadsdelsnämnden godkänner Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener.

Kulturlivet och Stockholms nattklubbar och livescener bidrar till att staden lever även på kvällar och nätter och är också ett viktigt inslag för våra invånare och besökare i stadsdelsområdet att ta del av och få uppleva. Under pandemin har vikten av att staden är dynamisk och levande visat sig tydligt då flöden på människor och platsaktivering varit låg, vilket bidragit till otrygghet i brist på informell social kontroll och mötesplatser som nattklubbar och livescener bidrar till. Denna strategi behövs för att vara till stöd och ge bättre förutsättningar för aktörer att bedriva nattklubbar och livescener. De åtgärder som föreslås som syftar till att ha tydliga, samordnade och proaktiva tillstånds- och tillsynsprocesser, att möjliggöra att använda stadens lokaler och ta fram enkla kontaktvägar bedöms av förvaltningen vara vägledande och underlätta för dessa aktiviteter.

Förvaltningen delar bedömningen att området runt centralstationen kan utgöra ett intressant område för etablering av nattklubbar och livescener då antalet bostäder är få. Även andra delar av centrala Stockholm kan rymma möjliga platser för etablering.

Strategin bör även ses i ett sammanhang med andra styrdokument inom staden, bl.a. riktlinjer för serveringstillstånd men även arbetet för en tryggare stad.

Förutom att nattklubbar och livescener med stadens och övriga myndigheters stöd och samordnande tillsyn bidrar till ökad trivsel och trygghet skapas även arbetsmöjligheter. Förvaltningen bedömer att föreslagen strategi kommer underlätta och bidra till dessa effekter.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2021 följande.

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 augusti 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om strategi för nattklubbar och livescener. Strategin ger en god överblick över arbetet med att utveckla en attraktiv stad för boende, besökare, näringsliv och aktörer inom området.

Strategin slår fast att alla delar av Stockholm ska karakteriseras av trygga, tillgängliga och levande miljöer i enlighet med stadens vision 2040. Förvaltningen anser i det sammanhanget det finns ett behov att ytterligare förtydliga rollen som Spånga-Tensta stadsdelsområde, och övriga ytterstadsområden, har i utvecklingen av

staden som en nattklubbs- och livescensvänlig stad och på vilket sätt lokala förutsättningar och utmaningar på bästa sätt kan tillgodoses och nyttjas i det arbetet.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 30 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen anser att nattklubbar och livescener är viktigt i för att skapa en attraktiv och levande stad. I strategin konstateras att det finns en potentiell utmaning och målkonflikt mellan livescener och nattklubbar och en växande tätare stad. Verksamheter många gånger innebär vissa potentiellt störande moment så som ljud, stora folksamlingar och serveringar, är det angeläget att staden hittar ett samlat arbetssätt för att skapa förutsättningar för den typen av verksamheter.

I strategin står det att "bolagen ska vara en förebild för övriga fastighetsägare och visar på värdet av livescener och nattklubbar". Koncernledningen menar att det är positivt att stadens bolag pekats ut som en central aktör i genomförandet av strategin, särskilt i egenskap av fastighetsägare, och att bolagen i tillämpliga fall ska pröva möjligheten till den typen av verksamheter i sina lokaler. Koncernledningen vill i detta sammanhang påpeka, likt SGAF, att uthyrningar till nattklubbar och livescener ska ske affärsmässigt och att det inte är möjligt att subventionera det från bolagens sida. Eventuella stöd till den typen av verksamheter behöver komma från exempelvis kulturnämnden, stadsdelsnämnder eller andra aktörer som arbetar med föreningsstöd eller liknande.

Underremiss

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB:s yttrande daterat den 1 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

SGA Fastigheter har på nära håll följt utvecklingen kring livescener och nattklubbar, och förstår därför syftet med uppdrag som kulturnämnden har fått.

Bolagets hyresgäster har påverkas mycket negativt av pandemin. Två av aktörerna, Stockholm Live och Familjen Ahlboms, är direkt involverade i livescener i arenorna och nattklubbar i Tolv Stockholm.

SGAF anser dock att med strategin finns det risker för inlåsnings effekter och snedvriden konkurrens, som motverkar den dynamik och affärsmässighet som bolaget behöver ta hänsyn till när man ska fatta olika beslut. Man måste beakta att staden och dess verksamheter (som t.ex. SGAF) har många andra aktörer, mål och uppdrag som måste uppfyllas, balanseras och prioriteras. SGAF ser direkt att detta kan påverka den egna verksamheten negativt, eftersom flertalet av hyresgästerna befinner sig inom

angränsande verksamhetsområden som hotell, restauranger och upplevelsecenter – som inte har egna strategier och därmed kan anse sig vara förfördelade. När det i strategin anges att man ska stötta med egna lokaler, hur ska man då kunna ta ut marknadsmässig hyra? Fungerar inte en nattklubb ekonomiskt, ska det offentliga in och stötta? SGAF anser att alla beslut i bolaget måste grunda sig på affärsmässighet, likvärdighet och rättviseaspekter. Näringslivspolicyn, som strategin har som bas, ger SGAF bättre möjligheter att utforma bolagets arbete och anpassa verksamheten för rådande situationer, och ändå uppnå det som strategin syftar till.

Stockholm Business Region AB:s yttrande daterat den 13 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

SBR stödjer förslaget om att Kulturnämnden ska godkänna strategin. Nedan redogörs för viktiga aspekter i arbetet framåt.

SBR har deltagit i arbetsprocessen för framtagande av strategin och anser att strategin är innehållsrik med relevanta fokusområden. De önskade effekter som nämns för respektive fokusområde är bra. För att kunna följa upp effekter skulle strategin vara betjänt av att mätbara indikatorer kopplas till åtgärderna.

SBR anser att det är en styrka att strategin kopplar tydligt till stadens näringslivspolicy och till det kulturstrategiska programmet. Detta ger en bra grund för ökad samverkan inom staden samt med näringslivet. Det är även bra att nattekonominns betydelse för Stockholms näringsliv tydliggörs.

Vi vill betona vikten av att servicekedjan för etableringar behöver tillgängliggöras och samordnas internt i staden för att målen med effektiva kontaktvägar skall uppnås och därmed bidra till att underlätta för näringslivets etablering och utveckling. Exempelvis blir Kulturnämndens framtagande av en tydlig checklista för arrangörer ett viktigt verktyg som förenklar arbetet för lotsarna, vilket bolaget ser positivt på.

Strategin spelar en bidragande roll till att stimulera utvecklingen av nattklubbar och livescener vilket vi ser kommer vara än viktigare efter de konsekvenser pandemin skapat för att säkerställa utveckling och tillväxt. En fortsatt förenkling av tillståndstillsättningsprocessen samt tydliga kontaktvägar är frågor att jobba vidare med då tillstånd är en av grunderna för de kontakter staden har med näringslivet och externa aktörer.

Fackförbundet Scen & Film

Fackförbundet Scen & Films yttrande daterat den 29 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt Stockholms stads vision 2040 Möjligheternas Stockholm bidrar konstnärer, musiker och kreativa näringar till att skapa en attraktiv stad i ständig utveckling. I den framtagna strategin slås fast att Stockholm ska vara en nattklubbs- och livescensvänlig

stad. Av strategins målsättningar framgår att Stockholm ska skapa goda förutsättningar för nattklubbar, livescener och arrangörer i en växande stad.

Målgrupp för strategin är berörda förvaltningar och bolag för att dessa i sin tur ska kunna underlätta för fastighetsägare, nattklubbs- och kulturarrangörer.

En grundläggande brist i strategin är att den inte i någon del nämner eller kommenterar förutsättningarna för dem som ska verka på de scener som strategin berör. En förutsättning för att staden ska kunna leva upp till den vision och de målsättningar som där presenteras, är att det råder god arbetsmiljö och goda villkor för dem som ska framträda på de scener som strategin berör.

Staden bör därför i någon del av strategin även synliggöra vikten av goda förutsättningar för de yrkesverksamma inom sektorn. Utan dem som arbetar både på och bakom scenen är det inte möjligt att skapa de mötesplatser som strategin strävar efter.

Scen & Film menar att strategin för att vara trovärdig även bör omfatta en tryggare arbetsmiljö och bättre arbetsvillkor för de yrkesgrupper som berörs.

Strategin tar i huvudsak sikte på nattklubbar och livescener för musik, men nämner även annan scenkonst. För att strategin ska anses gälla även annan scenkonst är det av största vikt att staden i sitt arbete uppmärksammar de omständigheter som skiljer scenkonsten från andra konstarter, till exempel vad gäller tid för förberedelse, och andra särskilda omständigheter inom scenkonstens olika yttringar.

Av de punkter som strategin tar upp vill Scen & Film lämna följande kommentarer.

Det är positivt att det av strategin framgår att staden ska vara en förebild för övriga fastighetsägare och visa på värdet av att hyra ut också till denna typ av verksamhet. I de fall som stadens nämnder eller bolag äger fastigheter är det av stor betydelse att upplåtelse sker till en rimlig kostnad då arrangörer av kulturevenemang ofta har en begränsad budget. Staden bör även säkerställa att lokalerna har en god och säker arbetsmiljö samt att de som hyr lokalerna anlitar verksamheter som tillämpar kollektivavtal och är goda arbetsgivare.

Strategin tar även upp behovet av ökad samverkan mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser i ett tidigt skede, för att i dialog med eventuella arrangörer identifiera områden/fastigheter/platser som har förutsättningar att inrymma livescener och nattklubbar. Scen & Film delar uppfattningen att samverkan är viktig för att underlätta för arrangörerna.

Det är positivt att staden ser till att utöka möjligheterna för kulturevenemang i hela staden. Fler evenemang kan dock komma att kräva ytterligare resurser och bättre förutsättningar för repetitionslokaler för att skapa den konst och underhållning som ska framföras på scenerna.

Strategin nämner att staden erbjuder en rad olika stöd och samarbetsformer som kan sökas av en aktör beroende på aktivitet och projekt. Det är av största vikt att det fortsatt finns resurser för att ge stöd åt de projekt som förväntas fylla livescenen. Det är positivt att staden satsar på lotsfunktioner för att guida arrangörer i stadens byråkrati, men det är väsentligt att dessa insatser också åtföljs av resurser så att

kulturlivets aktörer kan fortsätta vara yrkesverksamma och bidra till den blomstrande livescen som strategin eftersträvar.

Hyresgästföreningen

Hyresgästföreningens yttrande daterat den 6 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Hyresgästföreningen förespråkar ett levande, öppet och tillgängligt kulturliv. Vi tycker det är viktigt att blanda bostäder, verksamheter, service och mötesplatser för att skapa levande och öppna stadsdelar.

Vi vill samtidigt att förtätning och utveckling ska ta hänsyn till en rad olika sociala faktorer, såsom trivsel, grönytor, gemenskapsytor och hälsa. Vi anser att det goda boendet inte bara är hushållets fyra väggar utan inkluderar även omgivning. Därför är ”livet mellan husen” en viktig och rentav avgörande aspekt i förverkligandet av den socialt hållbara staden.

Den föreslagna strategin tar upp viktiga delar kring hur olika aktörers intressen behöver samspela samt utmaningarna med mycket ljud, störningar och buller som berörda verksamheter kan ge upphov till. För vi vet att stadens miljö- och hälsoskyddsnämnd idag hanterar stora mängder klagomål på buller från konsert-, evenemangs-, och klubbverksamheter. Arbetet med att minska antalet störningar för de boende behöver därför minska. Därför tycker vi det är bra att staden har ett mål om att minska den typen utav störningar. Vi vill därför att boendemiljön alltid står i centrum och att planering och etablering av nya verksamheter alltid behöver utgå och ta avstamp från det.

Vi ser positivt på att strategin vill utveckla nattklubbar och livescener i områden med få befintliga eller planerade bostäder samt i hamnområden och områden med hög andel kontor. Vidare tror vi det är viktigt att inte bara fastna i innerstaden och närförorten, utan att också ha ett ytterstadsperspektiv i planeringen och etableringen för att skapa ett kulturliv för alla.

Det är dock viktigt att poängtera att kunskap om hur störningar och buller kan hanteras alltid behöver studeras noggrant och på detaljerad nivå för att det ska bli rätt från början. I detta arbete blir medborgardialoger och trygghetsvandringar i ett tidigt stadium viktigt. Vi vill därför att kommunen satsar på att initiera och bjuda in hyresgäster, fastighetsägare, andra boenden och övriga intressenter för att tillsammans skapa förutsättningar, för att skapa trygga och trivsamma boendemiljöer. Det är endast så vi skapar en inkluderande, öppen och trygg stad.

KLYS

KLYS yttrande daterat den 1 oktober 2021 har i huvudsak följande lydelse.

KLYS välkomnar att Stockholm nu tar fram stadens första strategi för nattklubbar och livescener med den uttalade ambitionen att slå fast att Stockholm ”ska vara en

nattklubbs- och livescensvänlig stad.” Vidare välkomnas att strategin ska ses om en del i ett långsiktigt arbete från stadens sida för att främja nattliv och livescener.

Remissversionen av strategin visar sig dock vara något motsägelsefull i vem den vänder sig till. Det finns i texten en bristfällighet kring vilka fundamenten är för skapandet av utbudet i en stads nattliv, liksom kring hur samverkan ser ut mellan centrala parter gällande skapandet av utbudet. Inledningsvis citeras ett stycke från ”Vision 2040”, där konstnärer, musiker, ”fri kultur” och ”ett kreativt klimat” lyfts fram som katalysatorer för en stads attraktivitet. Därför blir det för KLYS motsägelsefullt när strategin som helhet visar sig till stora delar utelämna just kulturskaparna som den väsentliga del de utgör i sammanhanget jämte förvaltningar, bolag, fastighetsägare, krogägare och arrangörer.

Kommentar om målgrupp för strategin

I KLYS ögon är det otydligt hur strategins målgrupp specificeras i denna remissversion:

”Stadens berörda förvaltningar och bolag för att dessa i sin tur ska kunna underlätta för fastighetsägare, nattklubbs- och kulturarrangörer.” Denna formulering menar vi är luddig som en målgruppsbeskrivning, och väcker en del frågor:

Är målgruppen främst ”stadens berörda förvaltningar och bolag”? Eller omfattar målgruppen även ”fastighetsägare, nattklubbs- och kulturarrangörer”? Detta bör förtydligas. Dessutom är det relevant att ställa frågan om inte en viktig målgrupp att nämna för denna strategi även är artister, musiker, diskjockeys, konstnärer och kulturskapare inom olika konstområden, samt yrkesorganisationer så som fackförbund och intresseorganisationer för kulturskapare?

Kommentar om strategins mål

KLYS sympatiserar med de uppsatta målen för strategin, men vill påtala vikten av att också kulturskapares roll (musiker, artister, scenkonstnärer, diskjockeys m fl) lyfts fram tydligt. Nedan är några förslag på kompletteringar av målformuleringarna

- Att Stockholms stad ska vara en nattklubbs- och livescensvänlig stad som aktivt skapar goda förutsättningar för nattklubbar, livescener, arrangörer och kulturskapare i en växande stad.
- Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska ha en förståelse för att nattklubbar, livescener, arrangörer och kulturskapare bidrar till en attraktiv stad.
- Stadens medarbetare ska bemöta aktörer och kulturskapare verksamma inom nattklubbar och livscener på ett uppmuntrande och stödjande sätt.

Kommentar om strategins syfte

KLYS har inga invändningar mot formuleringarna av strategins tre syften, men vill poängtera att en strategi med så övergripande syften gällande kultur- och nöjesverksamhet under inga omständigheter bör underlåta att lyfta fram professionella kulturskapares roller och betydelse i relation till övriga nämnda parter. Därför finner KLYS att dokumentet i sin helhet bör ses över när det gäller hur kulturskapare relaterar till de olika skrivningarna i sak.

Nattlivets livescener omfattar fler konstområden än musik

Det är motsägelsefullt i strategin när det gäller vilka konstområden som lyfts fram. I en definition påpekas att:

”Strategin utgår inte från någon entydig definition av nattklubbar och livescener. Utgångspunkten är att strategin ska omfatta en bredd av livescener och nattklubbar där människor tar del av i första hand musik, men även i vissa fall scenkonst i en vidare bemärkelse. Strategin belyser hur staden kan främja dessa verksamheter, oavsett driftform.”

KLYS välkomnar denna definition, men finner att strategin på det stora hela anmärkningsvärt enahanda lyfter fram musik som den konstform det mesta kretsar kring:

”Stadens livescener erbjuder en bredd av musikevenemang och musikgenrer, såväl det klassiska, det experimentella som det populärkulturella. [...] Livescener och nattklubbar är en grundläggande del i det ekosystem som är Stockholms och Sveriges musikindustri.”

”En levande och diversifierad musikscen inspirerar morgondagens kreatörer att skapa, utbilda sig och arbeta med musik [...]. Små och medelstora livescener är därför livsviktiga för att säkra artisters möjligheter att försörja sig och för musikindustrins tillväxt.”

KLYS förstår att musikområdet naturligtvis oftast är i främsta fokus för nattklubbar och livescener, men menar att det i en sådan här verksamhetsövergripande strategi bör tydliggöras för strategins målgrupper/läsare vilka fler konstområden och kulturskaparyrken som omfattas. Vid sidan av musik kan nattklubbar och livescener också köpa in t ex scenkonst, film, bild- och formkonst samt litteratur (poesi, spoken word).

Kommentar gällande identifiering av fastigheter

KLYS välkomnar följande avsikt:

”För att skapa bättre förutsättningar för nattklubbar och livescener krävs en utvecklad process för identifiering och utveckling av zon W. Arbetet ska ske i nära dialog med stadens lotsfunktioner för att därigenom effektivt lokalisera och hitta vägar att kommunicera och aktivera zon W.” (sid 11)

Likaså välkomnas ambitionen att bättre identifiera och tillvarata fastigheter och lokaler för nattklubbs- och livescensanvändning.

Det KLYS dock skulle vilja tillägga är att staden i sammanhanget även bör beakta det fria kulturlivets olika aktörer; kulturskaparnas yrkeserfarenheter och kontaktnät för att ännu mer effektivt identifiera och tillvarata fastigheter för kultur- och nattlivsverksamhet över lag. Stadens lotsfunktioner utgör en god resurs, men kommunikationen och dialogen med alla olika i sak relevanta parter inom kulturlivet bör väsentligen förbättras och formaliseras i olika grad i ovanstående hänseende. Här kan också KLYS och KLYS medlemsorganisationer utgöra värdefulla resurser för informationsinhämtning och kontaktskapande.

KLYS vill också lyfta fram behovet av stöd till etablering av nya scener för att bli bygga scen, dämpa ljud och sätta in för lokalen avpassad ljud- och ljusutrustning inklusive enklare utrustning för att filma, spela in ljud och livestreama så att minimal

risk för störande av omgivning uppstår. Buller från musik-verksamheter med störningar för grannar som följd har gjort att lokalägare, restauratörer etc drar sig för att bygga scener och etablera scenkonstprogram i sina lokaler.

Kommentar angående termen talang

På sidan 13 bör ett i KLYS ögon anmärkningsvärt ordval ändras. Termen ”talanger” blir i sammanhanget i detta citat förminsande av yrkesverksamma kulturskapare, eftersom det tycks åsyfta dem. Enklarest vore om skrivningen kompletterades enligt vårt förslag nedan:

”Som stadens kulturstrategiska program poängterar är kultur och nöjeslivet en betydande del i varför människor, kulturskapare, talanger och företag väljer att besöka och etablera sig i Stockholm.”

Avslutande ord

KLYS vill tacka Stockholms stads kommunstyrelse för att vi getts tillfälle att inkomma med dessa synpunkter på förslaget till strategi för nattklubbar och livescener i Stockholms stad. En strategi åtföljs som regel av en handlingsplan. Vi ser fram emot att få ta del av en sådan framöver samt fortsätta samtal och en fördjupad dialog, både med relevanta förvaltningars tjänstepersoner och Stockholms stads politiker, om kultur- och konstnärspolitiska frågor och framtida behov av insatser för att realisera de målsättningar som staden tagit sikte på. Vi ser särskilt fram emot att delta i processen kring framtagande av en strategi för kulturskapare i Stockholm.

Avslutningsvis vill vi hänvisa till våra synpunkter över Stockholms stads förslag till kulturstrategiskt program, som vi lämnade i december 2020, och som är relevanta även i detta sammanhang.

Kulturnämnden Region Stockholm

Kulturnämnden i Region Stockholms yttrandedaterat den 19 augusti 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturnämnden, Region Stockholm, ser positivt på Stockholms stads ambitioner att främja ett vitalt nattliv och möjliggöra för fler livescener i Stockholm. Strategins syfte, mål och förslag till åtgärder samspelar väl med Kulturstrategi för Stockholmsregionen, del av RUF5 2050, där de kulturella och kreativa näringarna finns utpekade som ett av sju styrkeområden i regionen.

Kulturnämnden delar strategins bild av stora utmaningar och möjligheter för kultur- och nattlivet i en starkt växande region som också har drabbats så hårt av covid-19-pandemin. När samtidigt också den mer storskaliga detaljhandeln i städerna pressas tillbaka av e-handel har konst och kultur en viktig roll att fylla för att fortsätta utveckla attraktiva städer i vår region. Ett levande folkliv under kvällar och nätter är också viktigt för att stärka tryggheten på gator och torg.

Kulturnämnden finner det klokt och stödjer Stockholms stads strategiska val att fokusera på stadens egna förvaltningar och bolag som målgrupp för strategin samt tillgängliggörande av stadens egen mark och egna lokaler för nattlivsverksamhet. Nämnden vill dock samtidigt skicka med en uppmuntran och uppmaning att Stockholms stad, i enlighet med det tidigare antagna kulturstrategiska programmet, också ska sträva mot dialog och samverkan med Region Stockholm och övriga kommuner i länet när det gäller främjande insatser för nattliv och livescener.

I det tidigare gemensamma pilotprojektet mellan Region Stockholms och Stockholms stads kulturförvaltning kring regional kulturlotsning framkom att det finns ett stort intresse för samverkan inom regionen gällande etableringar av kulturverksamhet i olika delar av länet, inte minst de så kallade regionala stadskärnorna. Stockholms stads väl utvecklade kompetens kring kulturlotsning är i detta sammanhang avgörande och kan gärna också fortsätta att utövas i dialog och samverkan med Region Stockholm och kommuner samt aktörer i länet när det gäller främjande insatser för nattliv och livescener.

Musikcentrum Öst

Musikcentrum Östs yttrande daterat den 30 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Att Stockholm har en enorm potential som livemusikstad och att denna varit underutnyttjad är helt klart. Om ”det svenska musikundret” är ett adekvat begrepp så är Stockholm otvivelaktigt dess huvudstad. Minst 50% av Sveriges frilansande musiker och artister är bosatta i stockholmsregionen vilket är ett humankapital som många års lokal och regional kulturpolitik inte kunnat ta tillvara fullt ut

Att musiker och artister ändå dras till Stockholm och i de flesta fall väljer att stanna handlar både om andra faktorer utanför musiklivet, men även att det är en så musikertät stad att relationer och projekt kunnat byggas mer effektivt, samt att beslutsfattare och musikbolag i hög grad är koncentrerade till Stockholm.

Men med en vikande livescen så har detta också inneburit att publiken i allt mindre grad kunnat ta del av detta ”under”. Vi har i under många år tvingats konstatera att Stockholm till större delen blivit en repetitions- och skaparverkstad för inspelad musik och en hub för musikbolag och organisationer. Men där mottagarledet funnits i hela världen och stockholmspubliken alltså till liten del fått uppleva detta ”under” live. Tyvärr adresserar denna strategi bra en liten del av de bakomliggande orsakerna.

Att Stockholms livescen varit i en negativ spiral är självfallet problematiskt även ur ett utnyttjandeperspektiv där de 2.2 miljoner människor som bor i stockholmsregionen går miste om publikupplevelser och musikbranschen går miste om intäkter. Men ännu

allvarligare är det när det gäller tillväxten av unga musiker och artister som behöver bygga erfarenhet och fanbase lokalt innan man kan gå vidare till en nationell och internationell karriär. I så motto är Stockholms vägval också en nationell musikpolitisk angelägenhet.

Ett samhällspolitiskt perspektiv som inte alls berörs i strategin är den snabba gentrifiering som både Stockholms innerstad och närförorter genomgått under de senaste 20 åren, och som är direkt en följd av politiska beslut och en aktiv utförsäljning av allmännyttan. Detta har också fått kulturpolitiska konsekvenser. Dels att en bostad inte bara har ett trivselvärde i för den boende utan också är en investering, där närmiljöns förutsättningar direkt påverkar värdet. Det faktum att många kulturlokaler har fått bostadsrättsföreningar som hyresvärdar är också en faktor som måste beaktas, speciellt när det handlar om mindre scener som ofta är belägna i bostadshus.

Ovannämnda samhällsutveckling har också lett till att frågan om mångfald och jämställdhet på ett helt nytt sätt blivit en faktor som måste tas in i en strategi för förändring. Frågor om integration och rättvisa kan inte frikopplas från en strategi för livscener och det som vi idag lite rutinmässigt kallar utanförskapsområden bör inkluderas i en strategi som denna. Här kan vi göra samordningsvinster i ökad trygghet, ökad rörlighet och ökade möten mellan olika delar av Stockholms invånare. Det är alltså både en fråga både vem som har tillträde till scenen och vilken publik vi riktar oss till.

Att strategin inte på något sätt diskuterar offensiva politiska metoder och tydliga visioner om metoder för mångfald är kanske inte förvånade utifrån den politiska majoritetens sammansättning men är ändå synd.

Eftersom dessa perspektiv saknas eller är svaga i strategin menar vi att det snarare handlar om en handlingsplan för att effektivisera stadens interna verksamhet vilket i sig är viktigt men som saknar ett holistiskt perspektiv för att verkligen uppnå målsättningen att "aktivt skapar goda förutsättningar för nattklubbar, livescener och arrangörer i en växande stad." Vi ser det snarare som att man i ljuset av utredningen bör byta ut "aktivt" till att "undanröja hinder."

Vårt förslag är därför att denna strategi parkeras, och att man avvaktar med att lägga fram den som politiskt dokument, omarbetar den i dialog med fler delar av musiklivet och inkluderar:

- Utövarperspektivet.
- Ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv (både vad gäller scener och publik)
- Analyserar den i ljuset av ett klimatperspektiv, tillsammans med den forskning och aktuella rapporter som biläggs detta svar.
- Gör en tydlig analys av pandemins långsiktiga effekter på Stockholms livescen och kopplar den till slutsatserna i Från kris till kraft.

Däremot står vi helt bakom att staden initialt använder den just som en handlingsplan för att underlätta stadens interna arbete och fortsätta arbetet med att undanröja hinder för etablering och vidmakthållande av befintliga scener. Merparten av förslagen är utmärkta men helt otillräckliga om man vill nå målen som formuleras.

Vi ser att det vore synd om vi inte tar chansen till det momentum som finns just nu och jobbar vidare på detta dokument som i många stycken är utmärkt. Och vi hoppas att det kan bli en början på att ta ett bredare och tydligare grepp om frågor bortom scenernas lokalisering och tillståndsprövning. Det är sällan det finns enkla lösningar på komplexa problem men vi är öppna för att i dialog med staden ge vårt perspektiv för att hitta dessa lösningar.

Svensk scenkonst

Svensk scenkonsts yttrande daterat den 30 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Svensk Scenkonst ser positivt på förslagen med det övergripande målet att Stockholms stad ska vara en nattklubbs- och livescenvänlig stad som aktivt skapar goda förutsättningar för nattklubbar, livscener och arrangörer.

Svensk Scenkonst instämmer i att ett levande kulturliv utvecklar Stockholm och att det bidrar till att stadsdelar skapas som människor vill bo i, leva i och besöka.

Svensk Scenkonst kan dessutom konstatera att kulturarrangemang och scenkonst även skapar arbetstillfällen samt bidrar till ekonomisk utveckling för andra närliggande branscher, såsom hotell, restauranger, transporter, mode etc.

Fokusområde 1. Tydliga, samordnade och proaktiva tillstånds- och tillsynsprocesser

Svensk Scenkonst tillstyrker förslaget i promemorian angående fokusområde 1. I avsnittet buller från musikverksamhet nämns att ”målet är att antalet störda ska minska utan att verksamheterna ska behöva bli färre” vilket är bra. Svensk Scenkonst vill understryka att det är av stor vikt, för verksamhetsutövare, att uppkomna bullerstörningar hanteras på ett objektivet sätt utifrån ett befintligt regelverk som ger förutsägbarhet för arrangören. Risken är annars stor att allmänhetens subjektiva värderingar och åsikter kan få ett för stort genomslag.

Fokusområde 2. Nattklubbs- och livescensverksamhet möjliggörs i stadens egna lokaler och på egen mark

Svensk Scenkonst tillstyrker förslaget i promemorian angående fokusområde 2. Genom att Stockholms stad upplåter sina fastigheter till nattklubbs- och livescensverksamhet, för såväl permanenta som pop-up verksamheter, bidrar det till att de övergripande målen uppnås. Det finns ett stort behov av små och stora scener för såväl scenkonstaktörer som är verksamma i Stockholms stad som gästspelade aktörer.

Fokusområde 3. Effektiva kontaktvägar

Svensk Scenkonst tillstyrker förslaget i promemorian angående fokusområde 3 och ser det som en självklarhet att lotsfunktionerna skall vara proaktiv, smidig, serviceinriktad och anpassade till arrangörens behov samt bidra till mångfald i utbudet.

Svenska Musikerförbundet och Sveriges Yrkesmusikerförbund

Svenska Musikerförbundet och Sveriges Yrkesmusikerförbunds yttrande daterat den 30 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Svenska Musikerförbundet och Sveriges Yrkesmusikerförbund, ("Förbunden") är överlag positivt till Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener. Att gynna förekomsten/framväxten av livescener och nattklubbar innebär i sin tur att det skapar arbetstillfällen till musiker, artister, diskjockeys och scenarbetare. Förbunden ställer sig emellertid frågande till varför strategins syfte och målsättning inte omfattar dessa yrkesgrupper överhuvudtaget. Musiker, artister, discjockeys och scentekniker är yrkeskategorier som ofta direkt drabbas av dåliga arbetsvillkor och dålig arbetsmiljö när många nattklubbs- och kulturarrangörer inte har rätt kompetens eller förutsättningar för verksamheten. Strategin tar enbart sikte på att göra det enklare för arrangörer att bedriva verksamhet, medan otryggheten kvarstår för de som ska arbeta på deras scener.

Strategin beskriver på ett korrekt vis hur nattklubbar och livescener, precis som kulturlivet i stort, skapar mötestillfällen, bidrar till en tryggare stad nattetid, står för en betydande ekonomisk omsättning, skapar arbetsmöjligheter och genererar mervärde till en rad olika branscher. Trots detta så erkänner inte strategin att en livescen eller en nattklubb inte vore något utan den artist, musiker eller discjockey som uppträder på scenen. Förbunden menar att strategin bör omfatta en tryggare arbetsmiljö och bättre arbetsvillkor för dessa yrkesgrupper och lämnar följande frågeställningar och synpunkter:

- Stockholm stad ska föregå som ett gott exempel till andra fastighetsägare och bl.a. hyra ut sina fastigheter till livescener och nattklubbar. Stockholm stad bör även föregå med gott exempel och villkora uthyrningen till aktörer som har kollektivavtal, eller på annat sätt säkerställer goda arbetsvillkor och en god arbetsmiljö för de som ska arbeta i lokalen.
- Stockholm stad ska utveckla processer och identifiering av Taxa-områden med "Zon W" för att aktivera dessa områden för avgiftsfri upplåtelse till arrangörer. Ytterligare åtgärder behöver utvecklas och dessa ska även gälla musiker och artisters egna arrangemang, exempelvis ekonomiskt stöd för kulturevenemang, avgiftsfri tillgång till elförsörjning, tillgång till scenrum, loger, toaletter mm.
- Stockholm stad ska förbättra kommunikationen avseende inriktade ekonomiska stöd och samarbetsformer till olika aktörer. Stockholm stad bör även säkerställa att inriktade ekonomiska stöd och information om sådana kommer musiker och artister till handa.
- Stockholm Business Region AB, med ansvar för stadens internationella marknadsföring, ska utveckla marknadsföringen av Stockholms nattklubbar och livescener. Här måste det påpekas att en nattklubb eller en livescen sällan marknadsförs i sig själv, utan då är det snarare den artist, det band eller den

discjockey som ska uppträda på scenen som utgör själva marknadsföringen. Stockholm Business Region AB bör få i uppdrag att även marknadsföra svenska artister och band som kommer uppträda på scener i Stockholm. Arrangörens kostnad för marknadsföring är en utgift som arrangörer prioriterar framför ersättning till artister, band och diskjockeys.

Förbunden har förståelse för att denna strategi har det huvudsakliga syftet att värna om framväxten och förekomsten av fler livescener och nattklubbar i Stockholm stad, men att det inte erkänns i strategin att scenernas existens beror på dem som uppträder är anmärkningsvärt. Det nämns vidare i strategin att den inte primärt berör pandemin och dess effekter, utan att den framförallt tar sikte på ett långsiktigt arbete för att göra Stockholm till en mer nattklubbs- och livescensvänlig stad. Det är ett gott syfte som vi inte har några invändningar mot. Det är emellertid en brist att strategin inte har ett bredare perspektiv som omfattar de som ska arbeta på scenen.

Fastighetsråd Slakthusområdet

Fastighetsråd Slakthusområdets yttrande daterat den 30 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Som långsiktiga fastighetsägare i Slakthusområdet fortsätter vi att tydliggöra vår ambition att i samverkan uppnå stadens vision - en ny stadsdel med en unik historia som ska bli hela Stockholms mötesplats för upplevelser inom mat, kultur och nöjen, med arbetsplatser, bostäder, handel, lärande och kultur.

Fastighetsägarråd Slakthusområdet ser positivt på att staden har tagit fram en strategi för nattklubbar och livescener som en del av kulturnämndens tre budgetuppdrag (2020). Fastighetsägarråd Slakthusområdet har också i ett nära samarbete med kulturförvaltningen bidragit till framtagandet av stadens första kulturprogram – Slakthusområdets kulturplattform. En lärorik och givande process som vi ser som relevant för ett fortsatt arbete inom ramen för stadens ambitioner att skapa stadsdelar där människor vill bo och befinna sig i och samtidigt gör Stockholm till en intressant destination att besöka.

Av denna anledning tog Fastighetsägarråd Slakthusområdet fram en gemensam målbild för Slakthusområdet – *Från industriområdet till en livfull och kreativ stadsdel* som är i linje med stadens reviderade målbild för Slakthusområdet (beslutades 2020) som bland annat poängterar att ”mångfalden av verksamheter och evenemang bidrar till områdets identitet och dynamiska förändring”.

Strategin hänvisar till utvecklingen av citynära områden så som centralstationsområdet och Slussen. Fastighetsråd Slakthusområdet ser också en tydlig koppling mellan stadens strategi för nattklubbar och livescener och kulturplattformen för Slakthusområdet varför vi önskar att lyfta vikten av dialog om strategin och strategins relevans för Slakthusområdet och att staden proaktivt arbetar med följande punkter:

Tydliga, samordnande och proaktiva tillstånds- och tillsynsprocesser

1. Staden ger effektiv service till aktörerna genom att internt samordna tillståndsprocessen i största möjliga utsträckning. För att stödja ett samordnande arbetssätt implementeras stadens näringslivspolicy framtagen av Stockholms ledningskontoret i stadens verksamheter.

2. Att staden arbetar i tidiga skeden med dokumentet Buller för musikverksamheter så att målet att antalet störda ska minska utan att verksamheterna ska behöva bli färre kan uppfyllas. Detta blir en avgörande del i arbetet med detaljplanering och stadsutveckling där Slakthusområdet kommer att kombinera ett av Sveriges största evenemangsområden med nya bostäder

3. Ökad förståelse för tidsbegränsade bygglov och att vara en möjliggörare för tillfälliga etableringar under de långa utvecklingsprocesserna.

Platser för kultur och evenemang i det offentliga rummet ska planeras in när befintliga områden förnyas och nya stadsdelar byggs

Fastighetsägarråd Slakthusområdet önskar att denna punkt lyfter ”offentliga platser” ännu tydligare i strategin med särskilt fokus på ökad samverkan mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser i tidiga skeden för att i dialog med långsiktiga fastighetsägare och eventuella arrangörer identifierar och programmerar offentliga platser. Stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret har ett viktigt ansvar i planeringen respektive dragningen av nödvändiga teknisk infrastruktur för att möjliggöra för olika typ av evenemang. Detta ansvar (lösningar för el, vatten och avlopp till exempel) bör konkretiseras i berörda förvaltningarnas årliga verksamhetsplaner såväl som stadens olika konsultupphandlingar med kopplingen till det offentliga rummets utformning och design. Detta skulle innebära att offentliga platser har förutsättningar att aktiveras, befolkas och levandegöras enligt stadens ambitioner.

Här ser Fastighetsägarråd Slakthusområdet också en tydlig koppling till Kulturplattformen för Slakthusområdet och avsnittet ”Etablera en grund för kulturdriven stadsutveckling” och de åtgärderna som har identifierats för att underlätta arbetet med kulturdriven stadsutveckling.

Slutsats

Fastighetsägarråd Slakthusområdet ser att det fortsatta arbetet med strategin är av hög relevans för Slakthusområdets utveckling och det fortsatta arbetet med Kulturplattform för Slakthusområdet.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Torun Boucher m.fl. (V) och Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) enligt följande.

Vi välkomnar strategin för nattklubbar och livescener, och därigenom ett långsiktigt arbete för att stärkt kulturliv i Stockholms stad. Efter flera års nederlag för klubbvärlden, även kallat klubbödén, är det särskilt viktigt att staden visar stöd till de viktiga scener och tydliggör att de är en självklar del av kulturlivet och stadsbilden. Vi vill dock påpeka att det hade varit önskvärt att strategin även tydligare lyfte fram klubblivet och livescenerna utanför innerstaden och närförort.

Exploateringsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) enligt följande.

Nattliv och evenemang ger staden puls, men de senaste åren har många musikscener av olika anledningar tvingats stänga. Vi välkomnar därför en strategi för nattklubbar och livescener.

I takt med att Stockholm växer måste staden ha ett tydligare fokus och en bättre samverkan med berörda aktörer för att för att säkerställa tillgången till kultur- och musikscener. På samma sätt måste staden säkerställa att den egna organisationen inte skapar hinder för evenemang runt om i staden utan tvärtom att alla stadens förvaltningar arbetar för att möjliggöra dessa. Filmfestivaler, utomhusbio, konserter, parkteater och annan kultur som kan upplevas i det offentliga rummet möjliggör kulturupplevelser och skapar också den storstadspuls som många reser hundratals mil för att få uppleva. När samhället nu öppnar upp efter pandemin måste vi säkerställa att denna puls blir en integrerad del av Stockholms själ.

Programmet behandlar till stora delar detta men vi vill dock särskilt lyfta att kultur- och natlivet ska finnas med redan i stadsplaneringen. Detta gäller framförallt när nya stadsdelar växer fram. Genom att arbeta med t.ex. ljudzoner kan vi undvika att bygga in framtida intressekonflikter mellan boende och verksamheter. Här kan Malmö stads arbete med Sofielund fungera som inspiration.

En stad som Stockholm innebär också att många kulturinstitutioner utvecklats och förändrats över tid, vilket i förlängningen kan innebära att nya konflikter uppstår. Som redan påpekas i programmet är det av vikt att staden arbetar proaktivt i sådana lägen för att Stockholm fortsatt ska kunna vara en levande stad.

Särskilt uttalande gjordes av Susanne Urban (V) enligt följande.

Vi välkomnar strategin för nattklubbar och livescener, och därigenom ett långsiktigt arbete för att stärkt kulturliv i Stockholms stad. Efter flera års nederlag för klubbvärlden, även kallat klubbödöden, är det särskilt viktigt att staden visar stöd till de viktiga scener och tydliggör att de är en självklar del av kulturlivet och stadsbilden. Vi vill dock påpeka att det hade varit önskvärt att strategin även tydligare lyfte fram klubblivet och livescenerna utanför innerstaden och närförort.

Ett av de viktigaste målen är att staden ska möjliggöra för nattklubbar och livescener inom egna lokaler och på egen mark. För att bevara den möjligheten behöver staden självfallet beakta det egna utbudet av lokaler, särskilt för att erbjuda icke-kommersiella kulturella aktiviteter av olika slag. Ett kulturliv som enbart ska erbjudas genom företag blir ytterst begränsat. Den bästa möjligheten att kunna styra över lokalernas användning är när kommunen äger lokalerna. Exempelvis inom Slakthusområdet borde staden ha behållit fastigheter i syfte att särskilt tillgodose kulturella ändamål.

Det är med andra ord viktigt att staden själv äger mark och fastigheter för att garantera nattklubbar och livescener, särskilt om scenerna även ska kunna rymma något mer än kultur som bara ska konsumeras i syfte att generera ekonomisk vinst. Scener behöver finnas som är öppna för olika sorters kultur, även nyskapande och oetablerad kultur som inte bär sig ekonomiskt. Staden bör också kunna hyra ut replokaler för att främja musikproduktion, exempelvis i källare i allmännyttans fastigheter.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Edin (SD) enligt följande.

Exploateringskontorets uppdrag gällande livescener och nattklubbar är begränsat. Vid ny detaljplaneläggning kan exploateringskontoret sälja mark för lokaler till livescener och nattklubbar. Försäljning av mark måste ske till marknadspris.

Vi vill i ärendet hänvisa till vår motion om ”säkrande av enkla lokaler för småföretag och kultur”. I denna motion föreslås en modell där staden träder in som fastighetsägare, för att kunna säkra rimliga hyresnivåer för exempelvis kultur och andra aktiviteter som å ena sidan skapar mervärde för stadslivet och omkringliggande fastigheter och å andra sidan kan ha svårt att betala fullt marknadspris. Kontoret kan med inspiration från motionen överväga att formulera en strategi för att gynna nattklubbar och livescener, för om vi önskar fler lokaler för nattlivsverksamheter så bör vi ge våra fastighetsförvaltande bolag som fastighetskontoret och de kommunala bostadsbolagen och förvaltningar i uppdrag att inrymma lokaler för detta ändamål.

Fastighetsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Vi vill i ärendet hänvisa till vår motion om ”säkrande av enkla lokaler för småföretag och kultur”. I denna motion föreslås en modell där staden träder in som fastighetsägare, för att kunna säkra rimliga hyresnivåer för exempelvis kultur och andra aktiviteter som å ena sidan skapar mervärde för stadslivet och omkringliggande fastigheter och å andra sidan kan ha svårt att betala fullt marknadspris. Kontoret kan med inspiration från motionen överväga att formulera en strategi för att gynna nattklubbar och livescener, för om vi önskar fler lokaler för nattlivsverksamheter så bör vi ge våra fastighetsförvaltande bolag som fastighetskontoret och de kommunala bostadsbolagen och förvaltningar i uppdrag att inrymma lokaler för detta ändamål.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V) enligt följande.

Vi välkomnar strategin för nattklubbar och livescener, och därigenom ett långsiktigt arbete för att stärkt kulturliv i Stockholms stad. Efter flera års nederlag för klubbvärlden, även kallad klubbödöden, är det särskilt viktigt att staden visar stöd till viktiga scener och tydliggör att de är en självklar del av kulturlivet och stadsbilden. Vi vill dock påpeka att det hade varit önskvärt att strategin även tydligare lyfte fram klubblivet och livescenerna utanför innerstaden och närförort. Vi anser även att det är positivt att vägledningen Buller för musikverksamheter tagits fram för att underlätta för en levande stad med minskad risk för att boende störs av musikbuller från nattklubbar och livescener.

Särskilt uttalande gjordes av Urban Emson (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser liksom förvaltningen positivt på, och tillstyrker, Stockholms stads strategi för nattklubbar och livescener.

Dock vill Sverigedemokraterna höja ett varningens finger för att särskilt livescener och musikevents utomhus kan ha störande effekt på de boende i området. Vi har Mosebacke och Södermalm i färskt minne, där både majoriteten och oppositionen talade för utökad antal tillställningar utomhus trots att häpnadsväckande höga bullernivåer uppmätts bland de boende i området.

Sverigedemokraterna vill ha en innerstad som lever bl.a. med sina musikevenemang, men som också är en dräglig plats att leva och bo. Evenemang och nattklubbar måste hålla sig väl inom de regler och förordningar som gäller, och att så sker bör kontrolleras noggrant, och beivras hårt i de fall överträdelser sker, inte belönas med ytterligare tillfällen att störa de boende. Resurserna att kontrollera och viljan att beivra måste följaktligen hålla jämna steg med de nya möjligheter som ges.

Stadsbyggnadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (M), André Nilsson (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C) och Mikael Valier (KD) enligt följande.

Vi är positiva till att stadens strategi för nattklubbar och livescener nu är på väg fram. Strategin ligger väl i linje med den grönbå majoritetens ambition att verka för en attraktiv och levande stad med ett rikt utbud av evenemang och verksamheter. Stadsutvecklingsprocesserna är ofta långa och en utmaning är att möta efterfrågan och behov som förändras över tid. Ett led i att bygga en hållbar stad med kvalitet är därför att verka för att tillskapa mer robusta detaljplaner som tillåter fler användningsområden och på så vis möjliggöra för de förändringar som är en följd av en ständigt växande stad.

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

I strategin finns tre fokusområden: 1) Tydliga, samordnade och provocativa tillstånds- och tillsynsprocesser 2) Nattklubbs- och livescensverksamhet möjliggörs i stadens egna lokaler och på stadens egen mark 3) Effektiva kontaktvägar Strategins tre fokusområden är väl valda och viktiga. Vi föreslår att ansvarig lotsfunktion ges i uppdrag att ta in förslag på eventuella förbättringar och effektiviseringar från användarna/sökande av tillstånd. Förslagen redovisas inom ett år.

Ersättnyttrande gjordes av Mikaela Karlsson (Fi) enligt följande.

Feministiskt initiativ ser positivt på att en strategi för nattklubbar och livescener finns, för att det behövs i dagens Stockholm som präglades av nedstängningar även innan pandemin. Vi vill notera dock att inga särskilda målgrupper för nattelivet behandlas inom ramen för strategin, såsom HBTQ+personer eller åldersgrupper. Vi ser det som ett svaghet i strategin, för att det har varit HBTQ+nattplatser som särskilt drabbats och försvunnit under åren. Det övergripande målet för strategin är att Stockholms stad ska erbjuda goda förutsättningar för nattklubbar, livescener och arrangörer i en växande stad, och det måste spegla och anpassas till stadens mångfaldiga grupper med olika behov, förutsättningar och utmaningar. Stockholm vill vara en levande stad där människor möts, och alla typer av människor måste kunna få mötas. Det nämns att många av de åtgärder som föreslås överensstämmer med nämndens övergripande arbete för att utveckla ett mer kundorienterat förhållningssätt, men Feministiskt initiativ vägrar behandla invånare som kunder i ett samhälle där vissa grupper har mindre handlingsutrymme än andra.

En av de identifierade utmaningar som lyfts i strategin är bristen på lokaler, och lösningar som presenteras är kreativare användning av stadens fastigheter samt att bredda användningsbestämmelserna i detaljplaner för att på så vis frigöra fler fastigheter för etablering av klubbverksamhet, att kunna utfärda fler tidsbegränsade bygglov och på så sätt använda befintliga fastigheter mer effektivt, och att nyttja bullervägledningen även i detaljplaneringen för att hitta lämpligast lokalisering av verksamheterna.

Vi ser positivt på dessa lösningar, samtidigt som vi uppmuntrar stadsbyggnads alla aktörer att utforska mer permanenta och långsiktiga lösningar till nattlivets kvarstående problem och utmaningar. Tillfälliga lösningar är egentligen ingen lösning alls, och det är uppenbart i HBTQ+nattlivet; en minskning av fasta HBTQ+lokaler och istället en viss ökning av då och då event, påverkar också HBTQ+nattlivets synlighet i staden. Många av eventen flyttar runt mellan olika adresser, upphör efter några tillfällen, byter namn, byter koncept och blir då mindre permanenta och mindre tillgängliga inslag i nattlivet och i Stockholm. Feministiskt initiativ välkomnar fler detaljplane- och bygglovsärenden som skapar fler permanenta, välanpassade lokaler som kan dämpa bullernivåer t.ex, och på så vis etablera bra förutsättningar för att utföra den samverkan mellan grannar och andra aktörer som nämns i strategin. Buller och att ständigt behöva motbevisa överklagan av ljudnivåer har i många fall orsakat begränsningar i klubbens uteserveringar, tvingat klubbar flytta till andra områden eller ner i källarlokalerna där verksamheten uppfattas som mindre störande. Flytt- och nedstängningsmönstrarna verkar antyda att HBTQ+personers bullernivåer är högre än andras; bullernivåer ska inte användas som en ursäkt att tvinga bara vissa grupper till Stockholms utkanter. HBTQ+personer ska få ta plats och få synas i stadens alla stadsdelar.

Normalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Ulla Sjöbergh (S) och Karin Norman (V) enligt följande.

Vi vill godkänna förvaltningens svar på remiss om nattklubbar och livescener.

Olika livescener och nattklubbar bidrar till att stärka kulturlivet och är ett viktigt inslag i stadsbilden.

Vi menar dock att det hade varit önskvärt att strategin även tydligare lyfte fram klubblivet och livescenerna utanför innerstaden och närförort. För en mer jämlik stad bör satsningar på livescener och klubbar inbegripa fler platser än i de mer centrala delarna av Stockholm.